

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 06.06.2023 № 12-6

Київ

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації

Відповідно до статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України від 02.07.2015 № 576-VIII «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації. За підсумками розгляду Рахункова палата

ВСТАНОВИЛА:

1. Кабінетом Міністрів України та суб'єктами управління (Міністерством енергетики України, Міністерством оборони України та Міністерством цифрової трансформації України) діяльність з управління об'єктами державної власності в частині забезпечення визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, в цілому організовано. Водночас така діяльність часто є формальною, провадиться з порушенням встановлених термінів та неналежно.

Законодавство України у сфері управління об'єктами державної власності загалом сформоване і визначає обов'язок суб'єктів управління здійснювати облік державного майна, але лише після повномасштабної військової агресії Російської Федерації проти України у лютому 2022 року на державному рівні була активізована діяльність щодо створення правових механізмів фіксації і визначення шкоди та збитків, завданих внаслідок війни.

Спеціальні закони, які б регулювали порядок відшкодування шкоди та збитків, завданих воєнними діями, в Україні до 2023 року не приймалися. Від початку збройної агресії Російської Федерації проти України, яка розпочалася у 2014 році, питання захисту прав та інтересів нашої держави, у тому числі відшкодування завданої агресором шкоди, вирішувалося відповідно до норм міжнародного права, зокрема, шляхом звернення до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ).

На початок 2023 року у провадженні ЄСПЛ перебуває п'ять міждержавних

справ України, поданих Урядом України проти уряду Російської Федерації. Окрім справи «Україна проти Росії (щодо Криму)» за № 20958/14 та № 38334/18, інші перебувають на стадії розгляду ЄСПЛ питання про їх прийнятність.

Уряд України захист майнових прав та інтересів держави Україна, зокрема в частині відшкодування збитків, завданих українським суб'єктам господарювання, передбачав здійснювати шляхом використання міжнародно визнаних юридичних механізмів через звернення до міжнародних судових інституцій.

Звернення до міжнародних судових інституцій за захистом майнових прав українських суб'єктів господарювання хоча і мають місце, проте не є масовими, розгляд справ триває багато років та потребує кваліфікованого юридичного супроводу. При цьому питання реалізації рішень міжнародних судових інституцій, ухвалених на користь українських суб'єктів господарювання, наразі не вирішується.

Лише з 22.05.2023 набрав чинності Закон України від 23.02.2023 № 2923-ІХ «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України» (далі – Закон № 2923), який визначає, зокрема, правові та організаційні засади надання компенсації за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України.

2. Відповідно до вимог законів України від 21.09.2006 № 185-V «Про управління об'єктами державної власності» та від 09.12.2011 № 4107-VI «Про Фонд державного майна України» Фондом державного майна України (далі – ФДМУ) забезпечується функціонування Єдиного реєстру об'єктів державної власності, формування і ведення якого здійснюється з 2005 року, а також державне регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності тощо.

Водночас, незважаючи на функціонування Єдиного реєстру об'єктів державної власності, Законом № 2923, зокрема, передбачено створення окремого Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України (далі – Реєстр пошкодженого та знищеного майна).

Держателем Реєстру пошкодженого та знищеного майна визначено Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України (далі – Мінінфраструктури), яке, зокрема, і забезпечує його створення, функціонування та ведення, адміністратором на сьогодні є державне підприємство «ДІА».

3. Завдання щодо пошуку шляхів і напрацювання організаційно-правових механізмів визначення шкоди та збитків, завданих збройною агресією Російської

Федерації, забезпечення збору і фіксації інформації про такі шкоди та збитки Президентом України та Кабінетом Міністрів України у 2022 році були покладені на ряд консультативно-дорадчих органів. Водночас діяльність цих органів значною мірою дублювала роботу органів виконавчої влади, що загалом негативно впливало на ефективність такої роботи.

Утворена Указом Президента України від 21.04.2022 № 266 «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» зі змінами, внесеними Указом Президента України від 15.06.2022 № 411, Національна рада з відновлення України від наслідків війни як консультативно-дорадчий орган, покликаний консолідувати зусилля законодавчої і виконавчої гілок влади, зокрема у питаннях підготовки стратегічних ініціатив, проєктів нормативно-правових актів, прийняття і реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди, з червня 2022 року до квітня 2023 року не приймала рішень з питань аудиту збитків, понесених внаслідок війни.

Секретаріатом Кабінету Міністрів України та Офісом реформ не забезпечено належного інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності робочих груп Національної ради з відновлення України від наслідків війни. На сьогодні Секретаріатом Кабінету Міністрів України та Офісом реформ за результатами матеріалів робочих груп, у тому числі з питань аудиту збитків, понесених внаслідок війни, не забезпечено актуалізації плану відновлення України та приведення його частин до єдиного формату, про що неодноразово зазначав секретар цієї ради.

На виконання Указу Президента України від 17.05.2022 № 345 «Про визначення збитків, завданих Україні внаслідок війни» Кабінет Міністрів України постановою від 27.05.2022 № 640 «Про утворення комісії з проведення аудиту збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» утворив комісію з проведення аудиту збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі – Комісія), затвердив положення та її склад, який в подальшому змінено та доповнено.

Робота Комісії виявилася малоефективною, що зумовлено великою кількістю осіб, включених до її складу. Крім того, оскільки до вирішення завдань з розроблення методології проведення аудиту шкоди та збитків, підготовки пропозицій щодо розробки проєктів нормативно-правових актів, необхідних для проведення аудиту шкоди та збитків, у межах повноважень залучалося багато органів виконавчої влади, робота Комісії фактично дублювала діяльність цих органів. Проведення двох засідань з часу створення (замість двох на місяць) свідчить про втрату актуальності діяльності Комісії.

4. З метою застосування механізмів для поновлення порушених майнових прав фізичних осіб Кабінет Міністрів України постановою від 26.03.2022 № 380 «Про збір, обробку та облік інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» (далі – Постанова № 380), зокрема, запровадив збір та облік інформації про пошкоджене

та знищене внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, нерухоме майно громадян України; затвердив Порядок подання інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації (далі – Порядок № 380); доручив Міністерству цифрової трансформації України (далі – Мінцифри) забезпечити збір та зберігання інформаційних повідомлень програмними засобами Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, їх обробку та облік.

Мінінфраструктури доручалося до 26.07.2022 забезпечити створення та впровадження в експлуатацію Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, та оприлюднити інформацію про початок використання такого реєстру. На час проведення аудиту зазначеного реєстру не створено.

Порядок № 380 є недосконалим і містить ряд недоліків у частині збору, обробки та обліку інформації про пошкоджене та знищене нерухоме майно. Зокрема, не передбачено належної ідентифікації уповноваженого представника юридичної особи; вимог до складу інформації (документів), яку має містити подане юридичною особою інформаційне повідомлення про пошкоджене та знищене майно. Це не дає змоги Мінцифри здійснити заходи для активації на Єдиному державному вебпорталі електронних послуг (далі – Портал Дія) послуги з формування, подання та здійснення реєстрації інформаційних повідомлень про пошкоджене та знищене майно юридичних осіб.

Через неузгодження Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (далі – Мінреінтеграції) та Мінінфраструктури технічних регламентів механізму звірки інформаційних повідомлень, які громадяни подавали з 2014 року, у порушення пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 09.08.2022 № 885 «Про внесення змін до Порядку подання інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації» майже рік фізичні особи не мають можливості подати та зареєструвати на Порталі Дія інформаційні повідомлення про пошкоджене та знищене майно з 19.02.2014.

5. Вже через місяць після початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України, Кабінетом Міністрів України видано постанову від 20.03.2022 № 326 «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» (далі – Постанова № 326), якою затверджено Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі – Порядок № 326). Порядок № 326 виявився недосконалим: не передбачає системи конкретних і послідовних дій або норм, спрямованих на визначення та фіксацію заподіяної шкоди і встановлення розміру заподіяних збитків. У початковій редакції Порядок № 326 лише окреслював напрями визначення

шкоди та збитків, а також ряд показників, які мають бути оцінені, переліки яких не є вичерпними і можуть бути доповнені.

У подальшому, враховуючи масовість завданої шкоди та збитків, різноманітність сфер, в яких це відбулося, до Порядку № 326 неодноразово вносилися зміни: напрями визначення шкоди та збитків доповнювались; деякі – викладались у новій редакції (змінено кількість показників, їх назву); за окремими змінювались процедура погодження проєктів методик та відповідальні за їх розробку. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.07.2022 № 951 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 326» (далі – Постанова № 951) Порядок № 326 викладено в новій редакції та передбачено необхідність визначення шкоди та збитків, починаючи з 19.02.2014. При цьому встановлено 21 напрям визначення шкоди та збитків, за якими необхідно розробити 23 методики.

Велика кількість передбачених Порядком № 326 напрямів визначення шкоди та збитків призвела до їх певного дублювання та ухвалення окремими міністерствами рішень про недоцільність розроблення деяких.

Незважаючи на те, що Порядок № 326 весь час зазнавав змін, а у липні 2022 року був викладений у новій редакції, термін (шість місяців) для розробки та затвердження органами виконавчої влади методик Кабінетом Міністрів України не змінювався. Зазначене значною мірою вплинуло на несвоєчасність прийняття органами виконавчої влади рішень щодо розробки і затвердження відповідних методик.

6. Порядком № 326 ФДМУ встановлено завдання щодо розроблення та затвердження методик визначення шкоди та збитків, їх погодження відповідальним органам виконавчої влади.

Порядок № 326 в редакції Постанови № 951 (набрала чинності 30.08.2022) передбачає доповнення документа Загальними засадами оцінки збитків, завданих майну та майновим правам внаслідок збройної агресії Російської Федерації (далі – Загальні засади), які стали обов'язковими при підготовці проєктів методик за 13 з 21 напрямку та якими суб'єктам оціночної діяльності при визначенні збитків, крім функції оцінки майна, встановлена функція визначення реальних збитків та упущеної вигоди. За результатами незалежної оцінки збитків, проведеної суб'єктом оціночної діяльності, Порядком № 326 передбачено складання звіту про оцінку збитків.

При цьому за умов невизначеності у Законі України від 12.07.2001 № 2658-III «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» поняття «звіт про оцінку збитків», існують ризики нездійснення повної та об'єктивної оцінки і невизначення суми збитків внаслідок збройної агресії, що не відповідає вимогам Порядку № 326.

Порядком № 326 передбачено, що при створенні методик відповідальними виконавцями мають бути враховані норми щодо забезпечення ФДМУ рецензування звітів про оцінку збитків, що є обов'язковим у разі, коли об'єктом оцінки є майно, яке належить до державної або комунальної форми власності. Таке рецензування проводиться рецензентами, які працюють у ФДМУ та його

регіональних відділеннях, або експертними радами саморегулювних організацій оцінювачів.

Водночас ФДМУ окремої спеціалізації оцінювачів з оцінки шкоди і збитків відповідними нормативно-правовими актами не визначено.

Таким чином, незважаючи на встановлені законодавством завдання та функції реалізації державної політики у сфері державного регулювання оцінки майна, майнових прав та професійної оціночної діяльності, а також положення Порядку № 326, ФДМУ не змінював вимог до програм базової спеціалізації оцінювачів у частині визначення напрямів оцінки реальних збитків та упущеної вигоди.

7. Станом на 01.04.2023 із 23 методик визначення шкоди та збитків, передбачених Порядком № 326, відповідальними виконавцями розроблено та затверджено лише 12. Водночас Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (далі – Міндовкілля) замість шести методик розробило та затвердило сім; згідно зі змінами до Порядку № 326, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2022 № 187 (набрали чинності 07.03.2023), Міністерство аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики) мало розробити методик за новим напрямом, при цьому Кабінетом Міністрів України термін для розробки та затвердження не змінений і вже сплинув.

Лише чотири органи виконавчої влади розробили і затвердили методики визначення шкоди та збитків із дотриманням терміну, визначеного Порядком № 326 (шість місяців, 21.09.2022): Міндовкілля (п'ять), Мінагрополітики, Міністерством оборони України (далі – Міноборони) і Міністерством внутрішніх справ України (далі – МВС) (по одній) (всього 8 методик).

Ще три органи виконавчої влади (Міністерством економіки України (далі – Мінекономіки), Міндовкілля, Мінекономіки спільно з ФДМУ) розробили і затвердили методики з порушенням терміну, визначеного Кабінетом Міністрів України (всього 4 методики).

При цьому Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України методики не розробляло та, відповідно, не затвердило і повідомило про доцільність використання за двома визначеними йому напрямками методики, затвердженої спільним наказом Мінекономіки та ФДМУ від 18.10.2022 № 3904/1223, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.12.2022 за № 1522/38858.

Міністерство розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон) також не забезпечив розроблення та затвердження методик за двома встановленими йому напрямками і вказав на доцільність застосування методики, затвердженої спільним наказом Мінекономіки та ФДМУ від 18.10.2022 № 3904/1223, а не окремих методик.

Станом на 01.04.2023 у порушення вимог Постанови № 326 не затвердили методик визначення шкоди та збитків Міністерство соціальної політики України (за напрямом «людські втрати та пов'язані з ними соціальні

витрати»), Міністерство у справах ветеранів України («соціальний захист ветеранів війни»), Мінрегіон («втрати житлового фонду та об'єктів благоустрою»), Мінінфраструктури («втрати інфраструктури транспорту, інфраструктури (зокрема фізичної) електронних комунікаційних мереж»), Міненерго («втрати енергетичної інфраструктури») та Міністерство культури та інформаційної політики України («втрати культурної спадщини»).

8. Мінреінтеграції як центральним органом виконавчої влади, відповідальним за погодження проєктів усіх методик визначення шкоди та збитків, які розробляються відповідно Порядку № 326, не визначено єдиних підходів та не забезпечено належного контролю за якістю при їх опрацюванні. Як наслідок, окремі затверджені методики мають суттєві недоліки та неповною мірою відповідають Загальним засадам, що створює ризики неповної фіксації і невизначення усієї шкоди та збитків, а також їх невідшкодування у подальшому.

Міндовкіллям у Методиці визначення розміру шкоди, завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану, затвердженій наказом Міндовкілля від 04.04.2022 № 167, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 11.04.2022 за № 406/37742 (далі – Методика № 167), не визначено підстав, згідно з якими ґрунти вважаються забрудненими при виявленні негативних кількісних змін; виду документа, яким оформлюється виявлений факт забруднення ґрунтів та засмічення земель; документа, який складається для оформлення результатів визначення та обчислення розміру шкоди. У порушення норм пункту 20 Методики нормативної грошової оцінки земельних ділянок, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2021 № 1147, в Методиці № 167 встановлено, що при визначенні шкоди та розміру збитків застосовуються дані нормативної грошової оцінки земельної ділянки, що беруться з будь-яких джерел.

Міндовкіллям у Методиці розрахунку неорганізованих викидів забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря внаслідок виникнення надзвичайних ситуацій та/або під час дії воєнного стану та визначення розмірів завданої шкоди, затвердженій наказом Міндовкілля від 13.04.2022 № 175, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.04.2022 за № 433/37769 (далі – Методика № 175), не визначено виду документа, яким оформлюються виявлені факти та масштаб неорганізованого викиду забруднюючих речовин або суміші таких речовин в атмосферне повітря; документа, який складається для оформлення результатів визначення та обчислення розміру шкоди за встановленими фактами забруднення атмосферного повітря.

Міндовкіллям у Методиці визначення збитків, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами, затвердженій наказом Міндовкілля від 21.07.2022 № 252, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 09.08.2022 за № 900/38236 (далі – Методика № 252), не визначено виду документа, яким оформлюються

виявлені факти та масштаб забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами, вимог до форми, змісту, порядку складання і затвердження розрахунку збитків.

Міндовкіллям у Методиці визначення збитків, заподіяних навколишньому природному середовищу в межах територіального моря, виключної морської (економічної) зони та внутрішніх морських вод України в Азовському та Чорному морях, затвердженій наказом Міндовкілля від 19.08.2022 № 309, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.10.2022 за № 1253/38589 (далі – Методика № 309), не визначено виду документа, яким оформлюються масштаб та виявлені факти, що підтверджують нанесення збитків (забруднення та/або засмічення морських вод від суден; скид забруднюючих речовин, сторонніх предметів, матеріалів, відходів та/або інших речовин, об'єм господарсько-фекальних стічних вод), а також вимог до форми, змісту, порядку складання і затвердження розрахунку збитків.

Міндовкіллям у Методиці визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами, затвердженій наказом Міндовкілля від 15.09.2022 № 366, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.10.2022 за № 1337/38673 (далі – Методика № 366), лише частково враховано вимоги до визначення збитків за напрямом «втрати надр», оскільки її норми щодо визначення збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, наберуть чинності лише з наступного року (01.01.2024). У Методиці № 366 не дотримано вимог Загальних засад щодо структури, кількості, назв та змісту розділів, об'єктів збитків. Мету оцінки збитків окреслено неконкретно, не встановлено форми документа, що складається за результатами проведення оцінки збитків.

Міндовкіллям у порушення вимог пункту 1 Порядку № 326 (в редакції Постанови № 951) в методиках №№ 167, 175, 252, 309, а також у Методиці визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженій наказом Міндовкілля від 05.10.2022 № 414, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 24.10.2022 за № 1308/38644, і Методиці визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженій наказом Міндовкілля від 13.10.2022 № 424, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.11.2022 за № 1416/38752, не передбачено процедур та реальних механізмів визначення шкоди та збитків, починаючи з 19.02.2014, що створює ризики неповної фіксації і невизначення усієї шкоди та збитків, а також їх невідшкодування у подальшому.

Мінагрополітики у Методиці визначення шкоди та збитків, завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженій наказом Мінагрополітики від 18.05.2022 № 295, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.05.2022 за № 586/37922 (далі – Методика № 295), не встановлено нових порядків, вимог, процедур

чи документів, які мають застосовуватися при визначенні шкоди та збитків, завданих земельному фонду. Документ містить посилання на Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 № 284 «Про Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам». У Методиці № 295 зазначені документи, на підставі яких визначаються «витрати на рекультивацію» і «витрати на відновлення меліоративних площ», проте немає порядку визначення шкоди та збитків внаслідок понесення цих витрат. Крім того, не передбачено форми, змісту, порядку складання і затвердження документа, яким оформляється результат обчислення розміру шкоди та збитків.

Міноборони у Методиці визначення військових втрат, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженої наказом Міноборони від 14.09.2022 № 277, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 25.11.2022 за № 1471/38807 (далі – Методика № 277), та МВС у Методиці визначення шкоди та збитків, пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки і порядку, протидії злочинності, забезпеченням безпеки дорожнього руху, забезпеченням недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні, здійсненням пропуску через державний кордон, захистом населення і територій від надзвичайних ситуацій, бойовими діями, під час участі в антитерористичній операції, заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, затвердженої наказом МВС від 19.09.2022 № 595, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.11.2022 за № 1354/38690 (далі – Методика № 595), не врахували загальної методичної настанови щодо здійснення оцінки збитків в умовних одиницях (доларах США) шляхом конвертації в національну валюту за поточним курсом НБУ на дату оцінки.

У порушення вимог пункту 1 Порядку № 326 (в редакції Постанови № 951) Мінагрополітики у Методиці № 295, Міноборони у Методиці № 277, МВС у Методиці № 595 не передбачено процедур та реальних механізмів визначення шкоди та збитків, починаючи з 19.02.2014, що створює ризики неповної фіксації і невизначення усієї шкоди та збитків, а також їх невідшкодування у подальшому.

Мінекономіки, Міндовкілля, Мінагрополітики, МВС та Мінекономіки спільно з ФДМУ в порушення вимог пункту 3 Постанови № 951 не привели своїх методик у відповідність із вимогами пункту 8 Порядку № 326 щодо здійснення фіксації фактів пошкоджень або руйнування будівель та споруд, зумовлених збройною агресією Російської Федерації, шляхом складання актів комісійного обстеження та їх передачі держателю Реєстру пошкодженого та знищеного майна – Мінінфраструктури. Як наслідок, існує ризик незабезпечення належної та вчасної фіксації інформації про пошкоджене та знищене майно, а також про осіб, майно яких пошкоджене або знищене, яка має надходити до Реєстру пошкодженого та знищеного майна на підставі інформаційних

повідомлень, що не відповідає вимогам Порядку № 380.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердити.

2. Звіт про результати аудиту ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, та рішення Рахункової палати надіслати Президентові України та Раді національної безпеки і оборони України у порядку інформування.

3. Звіт про результати аудиту ефективності виконання державними органами повноважень з управління об'єктами державної власності в частині визначення шкоди і збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, та рішення Рахункової палати надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів із дня затвердження цього Звіту.

4. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати:

з метою оптимізації діяльності та уникнення дублювання у роботі органів державної влади щодо проведення аудиту збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, розглянути можливість подальшої діяльності комісії з проведення аудиту збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, утвореної відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 27.05.2022 № 640, та за результатами такого аналізу надати відповідні пропозиції Президентові України для внесення змін до Указу Президента України від 17.05.2022 № 345 «Про визначення збитків, завданих Україні внаслідок війни»;

розглянути питання про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326 «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» в частині актуалізації терміну розроблення і затвердження методик, передбачених Порядком, визначеного цією постановою;

переглянути доцільність розроблення окремих методик визначення шкоди та збитків для підприємств, установ та організацій в частині встановлення вартості втраченого, пошкодженого та (або) знищеного майна, що зазнало руйнівного впливу внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, ракетно-бомбових ударів під час збройної агресії Російської Федерації, та за необхідності внести відповідні зміни до Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326;

доручити Фонду державного майна України розробити та внести в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України проект змін до Закону України від 12.07.2001 № 2658-III «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» у частині складання за результатами незалежної оцінки збитків, проведеної суб'єктом оціночної діяльності, звіту про оцінку збитків, який містить висновки про вартість збитків та підтверджує виконані процедури з їх оцінки, а також загальних вимог до такого звіту; доповнення напрямів оцінки майна, за якими оцінювачі проходять професійну підготовку та отримують кваліфікаційні свідоцтва, напрямом, який визначатиме діяльність з оцінки (визначення розміру) реальних збитків, упущеної вигоди та оцінки потреб у відновленні;

розглянути питання про внесення змін до Порядку подання інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації, затвердженого постановою Кабінет Міністрів України від 26.03.2022 № 380, щодо доповнення переліку користувачів, які мають забезпечувати внесення інформації (документів) про пошкоджене та знищене нерухоме майно, уповноваженими представниками юридичних осіб; ідентифікації особи – уповноваженого представника у частині належності до конкретної юридичної особи; вимог до інформації (документів), яка має міститися у поданому юридичною особою інформаційному повідомленні про пошкоджене та знищене нерухоме майно внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених військовою агресією Російської Федерації;

доручити Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України вжити дієвих заходів для забезпечення створення та впровадження в експлуатацію Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, при цьому розглянути можливість врахування інформації з функціонуючого Єдиного реєстру об'єктів державної власності;

доручити Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України та Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України спільно з Міністерством цифрової трансформації України вжити дієвих заходів щодо забезпечення технічної можливості подання юридичними та фізичними особами через Портал Дія інформаційного повідомлення про пошкоджене та знищене майно, починаючи з 19.02.2014;

доручити Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України вжити дієвих заходів щодо забезпечення при погодженні методик дотримання відповідальними за визначення шкоди і збитків вимог чинного законодавства та єдиних підходів при розробці методик;

розглянути питання про необхідність перегляду Фондом державного майна України вимог до програм базової спеціалізації оцінювачів у частині підготовки за напрямом, який передбачатиме діяльність з оцінки (визначення розміру) реальних збитків, упущеної вигоди та оцінки потреб у відновленні;

доручити міністерствам, іншим центральним та місцевим органам

виконавчої влади, відповідальним за визначення шкоди та збитків, забезпечити належний стан фіксації фактів пошкоджень або руйнування будівель та споруд, зумовлених збройною агресією Російської Федерації; приведення методик визначення шкоди та збитків у відповідність з вимогами чинних нормативно-правових актів у частині здійснення фіксації таких фактів шляхом складання актів комісійного обстеження та їх передачі держателю Державного реєстру майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації, – Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України, а також визначення шкоди та збитків, починаючи з 19.02.2014.

5. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству енергетики України та рекомендувати забезпечити:

затвердження Методики визначення вартості втрат (витоку) природного газу в разі пошкодження газопроводів та газорозподільних пунктів, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, відповідно до показників визначення шкоди та збитків, встановлених Порядком визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326;

належний стан фіксації суб'єктами господарювання фактів пошкоджень або руйнування будівель та споруд, спричинених збройною агресією Російської Федерації;

належний збір та актуалізацію інформації про наявні об'єкти державної власності підпорядкованих суб'єктів господарювання у разі відновлення можливості безпечного та безперешкодного доступу уповноважених осіб до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку.

6. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству оборони України та рекомендувати:

переглянути Методику визначення військових втрат, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджену наказом Міноборони від 14.09.2022 № 277, у частині встановлення процедур та реальних механізмів визначення шкоди та збитків, починаючи з 19.02.2014, та врахування загальної методичної настанови щодо здійснення оцінки збитків в умовних одиницях (доларах США) шляхом конвертації в національну валюту за поточним курсом НБУ на дату оцінки, як це передбачено Порядком визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 326 (у редакції Постанови № 951);

дотримуватися вимог Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731, в частині подання оригіналу наказу на державну реєстрацію протягом трьох робочих днів після його видання.

7. Рішення Рахункової палати і Звіт надіслати Міністерству цифрової трансформації України та рекомендувати спільно з Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України і Міністерством розвитку громад, територій та інфраструктури України вжити дієвих заходів щодо забезпечення технічної можливості подання юридичними та фізичними особами через Портал Дія інформаційних повідомлень про пошкоджене та знищене майно, починаючи з 19.02.2014.

8. Оприлюднити рішення і Звіт на офіційному вебсайті Рахункової палати.

9. Члену Рахункової палати Ігорю Яремчуку забезпечити надання Верховній Раді України інформації про стан виконання об'єктами контролю рішення Рахункової палати протягом 45 днів із дня отримання інформації від об'єктів контролю.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Ігоря Яремчука.

Т. в. п. Голови Рахункової палати

Андрій МАЙСНЕР